

NÁMĚŠTÍ NAD OSLAVOU
- Výstava Živá příroda údolí Oslavy a Chvojnice ve výstavní síni Staré radnice v Náměšti nabízí k vidění fotografie, přírodniny a přináší zajímavé informace o rostlinách, živočišných, houbách a dalších organismech, které se na této lokalitě vyskytují.

Editorem výstavy je Mgr. Jan Roleček, Ph.D., kterému s její přípravou pomáhali další odborníci z Akademie věd České republiky, Masarykovy univerzity a dalších výzkumných institucí. Výstava vznikla i díky grantům z Islandu a Lichtenštejnska a pod záštitou projektu BIOM podpořeného z Norských fondů, který je administrován Ústavem biologie obratlovců. Vernisáží výstavy předcházela hojně navštívená přednáška Jana Rolečka, pořádaná Muzejním spolkem Náměštska v podkrovní zasedací místnosti náměštské radnice.

Zajímavým exponátem výstavy je digitální model údolí Oslavy a Chvojnice, který byl vytištěn pomocí 3D tisku z termoplastu. Návštěvníci na něm mohou rozpoznávat zajímavé lokality kolem řek, které třeba znají z vlastních výletů. Model vznikl postupným nanášením termoplastu v tenkých vrstvách. Termoplast je získáván z obnovitelných zdrojů, jako jsou kukuřičný nebo bramborový škrob, je tedy biologicky odbouratelný. Celý model se tiskl přes 80 hodin.

Jsou to vlastně Předčechy

V území Oslavy a Chvojnice probíhal nedávno intenzivní výzkum, existuje celá řada čerstvých inventarizačních průzkumů z různých oborů, mj. z botaniky, na obojživelníky, plazy, drobné zemní savce a další skupiny živé přírody. Soutok Oslavy a Chvojnice je unikátní svou polohou na rozhraní chladnější Vysočiny a teplé jižní Moravy. Průměrná roční teplota zde dosahuje +7,6 stupně Celsia, je to poměrně teplé území se srážkami 500 až 600 milimetrů ročně, tedy i poměrně suché. Starší přírodovědci toto území nazývali Prebohemikum - Předčechy. Převažují kyselé skalní horniny, ale vyskytují se i horniny vápenité. Příroda balvanitého koryta Oslavy a mírnějšího koryta Chvojnice je velmi pestrá. Vyskytují se zde přibližně váček motýlice lesklá a motýlice obecná. Také pošvatka rybáče, hnízdotvorka pospolitá nebo zvláštní druh šídla klínatka vidlitá, všechny mají rády tamní čistou vodu a písčité dno.

Ryby, ptáci norci

Řeka Oslava je tok na pomezí lipanového a parmového pásma a v její čisté vodě s velkým obsahem kyslíku se daří malým rybkám ouklejce pruhované a vrance obecné, rybáři oceňují zdejší dobré podmínky pro život ostroretky stěhovavé. Nejcharakterističtějším obratlovcem hlubokých říčních údolí je užovka plamatá, vyskytující se hlavně pod Ketkovským hradem. Ptáci jako skorec vodní

rádi v údolích sídlí pod mosty, daří se tu ledňáčkovi říčnímu a konipasovi horskému. „A letos na řece Oslavě pod Čučicemi po 120 letech vyhnízдила i kachna morčáka velkého. Naposledy tam hnízdila v roce 1894!“ poděлил se o tu radost Mgr. Roleček. V posledních deseti letech se údolím šíří i plachá vydra říční, nevídaný host v naší přírodě norek americký a bobr evropský, jehož přítomnost i v Náměšti dokazují typickým způsobem pokácené stromy. Bukohabřiny pod Lamberkem a pralesovitě suťové lesy nad Senoradským mlýnem se spoustou padlého dřeva jsou vhodné pro život brouků. Rostou zde ostřice tlapatá, kyčelnice devítilistá nebo dvouhrotec zelený. Mykologové oceňují na Vlčím kopci přítomnost korálovce bukového. Kornatec kůžičkový naopak dává přednost umírajícím větvím stromů, zejména jilmů. Hřib královský se kdysi vyskytoval nad Červenými domky v Náměšti, dnes ho najdete v Čučicích. Cestu vám může zkržít i hřib satan. Bohatá je i flóra lišejníků, artonie hedvábitá zde byla objevena po 180 letech. To vše svědčí o zlepšujícím se ovzduší v České republice, ze které mizí oxidy síry, zkrátka už tolik neprší kyselá dešť. Daří se zde proto i velké můře

zvané hnědopáska alchymista. Pěkného velkého motýla jasoně dymnivkového můžete spatřit poletovat jeho typickým kolíbkovým letem mezi Katkovicemi a Čučicemi, v Čechách už úplně vyhynul. Na tlejícím dřevě si pochutnávají brouci jako zdobenec proměnlivý nebo opravdový krasec dubový. Z rostlin je naprostým unikátem u Ketkovic rostoucí jediná rostlina jazýčka jadranského v ČR. Kriticky ohroženým druhem je i strošek polopásý a ochranu si zaslouží na pastvině u Senorad i koniklec velkokvětý.

Jak se daří přírodu území chránit

Státní ochrana přírody hodlá poměrně rozsáhlé území Přírodní rezervace Údolí Oslavy a Chvojnice o rozloze přes dva tisíce hektarů změnit na bezzásahové rezervace. Milovník přírody by nad tím mohl zajásat, kdyby věc neměla svůj háček. „Na tyto národní přírodní rezervace ale bude převedena jen část území, jen asi třetina. Bude to prostor Dívoké Oslavy v okolí Lamberka a Sedleckého hradu a potom velmi významná oblast soutoku. Zbytek toho území vlastně bude ponechán bez ochrany ve formě zvláště chráněného území. Zůstane jenom evropsky významnou lokalitou

s nějakou základní ochranou. To je věc, která je na tom ošemetná. Znamená to, že se my přírodovědci trochu obáváme, že bude nedostatečná ochrana části území, které ztratí status přírodní rezervace,“ vysvětlil Roleček.

Bezzásahový režim

Problémem je i ona bezzásahovost. Velká část neohroženějších druhů rostlin a stepního hmyzu totiž nejsou lesní druhy, kterým by vyhovovaly pralesy. V minulosti byla krajina kolem Sedlece a Kuroslap otevřenější díky pastvě a některým tradičním způsobům hospodaření v lesích, jako byly pařeziny nebo lesní pastva. „Toto tradiční hospodaření zmizelo, lesy nám postupně houstnou, jsou čím dál tím stinnější a světlomilné druhy nám mizí i z údolí Oslavy a Chvojnice. My naopak potřebujeme, aby se do těchto lokalit bránilo šíření lesa, aby se tam prosvěťovalo a kácelo. Aby tam vznikl řídký rozvolněný les, kde se bude pást nebo se některé části budou kosit. Takové podmínky zde byly ve středověku, raném novověku a ještě i začátkem 20. století,“ připomněl botanik Roleček, který považuje za vhodné v navrhovaných plánech péče ponechat přírodnímu vývoji jen čtvrtinu uvažovaného území.

O průzkumu podrobně

RUDÍKOV (red) - V sobotu 17. října se v hostinci U Komínků uskuteční prezentace geologicko-průzkumného projektu tzv. první fáze poznávání území.

Na cestě benediktinské

TŘEBÍČ (red) - Od všerejška je v prostorách expozice Svět portálů a bran v třebíčském zámku k vidění výstava Mj. Benediktinské.

Norská péče o ohrožené děti

TŘEBÍČ (red) - Šance pro děti v ohrožení, to je název konference, která dnes od 9 hodin probíhá v sále Klubu Hájek na

Chovatelé vystavují

TŘEBÍČ (pch) - O víkend (17. - 18. října) proběhne v chovatelském areálu na Stařeče okresní výstava holubů a míst-